

Josef SLAVATA, Vztah německé armádní elity k A. Hitlerovi na východní frontě (1941-1945). Diplomová práce, Pedagogická fakulta JU, České Budějovice 2016, 146 s., včetně šesti textových příloh.

Posudek oponenta diplomové práce

Student Bc. Josef Slavata se ve své diplomové práci „*Vztah německé armádní elity k A. Hitlerovi na východní frontě (1941-1945)*“ zaměřil na nesmírně zajímavou problematiku vývoje vztahů německé armádní elity působící na východní frontě v letech 1941 až 1945 k A. Hitlerovi. Letos je tomu již 75 let, co v neděli 22. 6. 1941 nacisté vedení A. Hitlerem spustili operaci Barbarossa. Autor poctivě usiloval o zachycení charakteristiky zkoumaného vývoje, cílem práce bylo analyzovat vývoj vztahů Adolfa Hitlera k vybraným představitelům německé armádní elity, jakým byl: 1) Franz Halder, 2) Heinz Guderian, 3) Wilhelm Keitel, 4) Erich von Manstein, 5) Albert Kesselring. Cílem práce bylo sledovat vztahy armádní elity od počátku Hitlerovy vlády, protože nesmíme zapomínat, že tyto vztahy od roku 1933 do začátku války 1939 prošly velmi bouřlivým vývojem.

V diplomové práci je stručně nastíněno, jak se Vůdce k armádním velitelům choval a jak zasahoval do bojů po vypuknutí konfliktu. Těžiště celé práce spočívá v analýze válečných operací nacistického Německa se Sovětským svazem, a to z hlediska vztahů německých generálů a jejich nejvyššího velitele. Autor se ve své práci opírá o paměti a myšlenky samotných generálů a dalších osobností z Hitlerova okolí, které jsou zachycené v jejich denících a pamětech, a které dále ještě potřebně konfrontuje s použitou a dostupnou historickou literaturou. Výsledkem předložené práce je pohled, jak na A. Hitlera pohlížely vojenské elity Německa. Ukazuje, že jejich hodnocení nebylo jednotné, a že se, v průběhu let, podstatně měnilo. Na základě rozboru pramenů je ukázáno, jak němečtí generálové na A. Hitlera jako na vojenského velitele pohlíželi, a také jak hodnotili jeho kompetence potřebné k vedení války = zejména talent, vědomosti, dovednosti, formální vystupování. Pozornost byla věnována i tomu aspektu, zda Adolf Hitler dokázal reflektovat svoje chyby ve vedení armády a poučit se z nich. Na základě analýzy vybraných pramenů a edic dopisů se autor pokusil nastínit, jak si Adolf Hitler představoval ideálního velitele. Východní fronta nebyla autorem zvolena náhodně. Jednalo se o bojiště, které jako jediné zcela spadalo pod Vrchní velitelství pozemního vojska, v jehož čele A. Hitler na konci roku 1941 sám stanul. Dostal se tak do přímého kontaktu s armádními elitami, což vedlo k jejich vzájemné konfrontaci. Pozemní vojsko bylo vnímáno jako tradiční a konzervativní instituce a národně socialistický režim se na něj díval s jistým podezřením. Vedle toho bylo pozemní vojsko jedinou složkou Wehrmachtu, do které A. Hitler razantně a bez okolků zasahoval.

Diplomová práce je rozdělena, vedle části *Úvod* (s. 8-16) a *Závěr* (s. 123-131), do sedmi kapitol. V úvodní kapitole se seznamujeme s cíli práce, její celkovou charakteristikou, prameny a metodikou. Druhá kapitola: *Německá branná moc po první světové válce* (s. 17-41) analyzuje vývoj a velitelskou strukturu německé branné moci od konce první světové války po vznik Wehrmachtu a nástup A. Hitlera do jeho čela, přibližuje pojem armádní elita a definuje její příslušníky a podrobněji představuje vybrané generály, jejich kariéru a vztah k nacismu a Adolfu Hitlerovi. Jedná se o muže, jejichž názorům byl oprávněně věnován největší prostor. Třetí kapitola: *Adolf Hitler a německá armádní elita před začátkem války se SSSR* (s. 42-50) ukazuje chování A. Hitlera k armádní elitě v raném období v úřadě, jak se tento vztah vyvíjel až do počátku války s Polskem, a jak A. Hitler zasahoval do vedení bojů od zahájení války po porážku Francie. Ve čtvrté kapitole, která je stěžejní částí DP: *Vývoj vztahů Adolfa Hitlera a německé armádní elity na východní frontě (1941-1945)*, a to nejen počtem stran (s. 51-95), je podrobně analyzován vztah A. Hitlera k jeho generálům a jeho zásahy do operací v průběhu války proti Sovětskému svazu. Pátá kapitola: *Opozice proti A. Hitlerovi mezi generály na východní frontě a pokusy o změnu jeho vedení* (s. 96-105) je věnována oslabování

významu pozemního vojska, pokusům přimět A. Hitlera ke změnám ve vedení armády a snahám některých generálů zbavit A. Hitlera moci násilným způsobem, protože to jinak ani nešlo. Na s. 101 autor doslova uvádí: „Pro Adolfa Hitlera byla typická touha po moci. Od chvíle, kdy se stal kancléřem, si osoboval další a další pravomoci. I když prakticky nebyl schopen všechny funkce zastávat, nevzdal se jich. Určitými úkoly pověřil své podřízené, ale konečné slovo si i v těch nejmenších detailech vždy ponechal pro sebe. Představa, že by rozhodování nad průběhem války předal generálům, kteří ho opakovaně zklamávali, se Vůdci přičila. A. Hitler si jako diktátor zřejmě ani nemohl dovolit vzdát se některé ze svých kompetencí, v očích lidu by to mohlo znamenat oslabení jeho pozice.“ Šestá kapitola: *Adolf Hitler* (s. 106-122) přibližuje život a kariéru Adolfa Hitlera před nástupem do křesla kancléře, vše s důrazem na jeho účast v první světové válce, potřebný prostor byl věnován i názorům generálů a dalších významných svědků na osobnost Adolfa Hitlera, a to i na jeho předpoklady pro roli vojevůdce a стратега. Poslední, sedmou kapitolou je: *Závěr*, který odpovídá na otázky stanovené v úvodu a stručně shrnuje celou práci, kde v posledním odstavci své práce doslova uvádí: „Je možné souhlasit s tezí Ericha von Mansteina, že kdyby byl Adolf Hitler ochoten spolupracovat se schopným náčelníkem štábu, nemusely by se jeho nedostatky tak zásadně projevit. Problém byl ovšem v samotném Adolfu Hitlerovi. Nikdy by totiž vedle sebe nesnesl přítomnost silné osobnosti, které by navíc musel přenechat část svých pravomocí. Jeho sebedůvěra a víra ve vlastní vůli, které ho vynesly až do křesla kancléře, umožnily mu soustředit rozhodující pravomoci ve státě a přinesly mu nepopiratelné zahraničněpolitické úspěchy, se během války staly příčinou pádu Wehrmachtu, Německa i Vůdce samotného.“ (s. 131).

Následuje *Seznam pramenů a literatury* (s. 132-136) a *Přílohy* (s. 137-146). Struktura diplomové práce, včetně metodické a metodologické stránky práce, a také nezbytný vědecký aparát je na požadované úrovni a kvalitě. To samé platí i pro úroveň jazykového a stylistického zpracování.

Můj dotaz je následující: *Jak si představujete vývoj ve válce, v případě, že by byl opravdu úspěšný atentát na Hitlera ze dne 20. července 1944, a on by zahynul, jak by to se Třetí říší asi dopadlo?*

Diplomovou práci pana Bc. Josefa Slavaty proto jednoznačně doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **výborně**.

V Českých Budějovicích 31. května 2016

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.